

NEW ENERGY FORUM

19 juni 2025 | Groningen

Breaking Barriers

Sieger Sloot – Breaking Barriers

Landinzicht

Grond voor een gesprek

Zoektocht naar een nieuw evenwicht
tussen mens en natuur

Sieger Sloot

Juni 2025

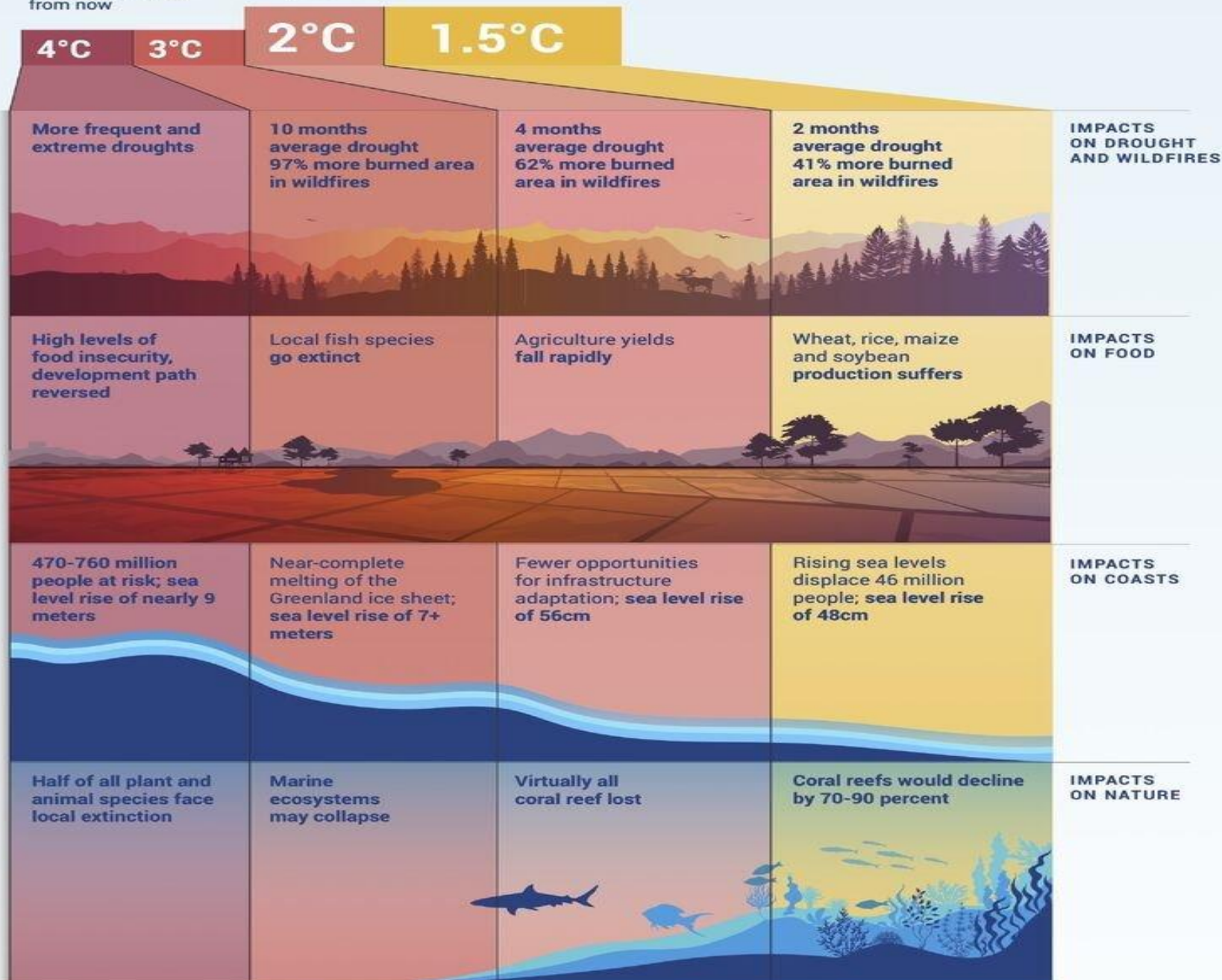
Urgenda activiteiten

Why is 1.5°C important?

Impacts for 2100

Hundreds of years
from now

1. ANDERS WONEN

WONEN ZONDER ENERGIEREKENING

3. ANDERS ETEN

EEN MEER PLANTAARDIGE,
REGIONALE EN SEIZOENSGEBONDEN
KEUKEN

5. ANDERS ENERGIE OPWEKKEN

VEEL ZON EN WIND

2. ANDERS VAN A NAAR B

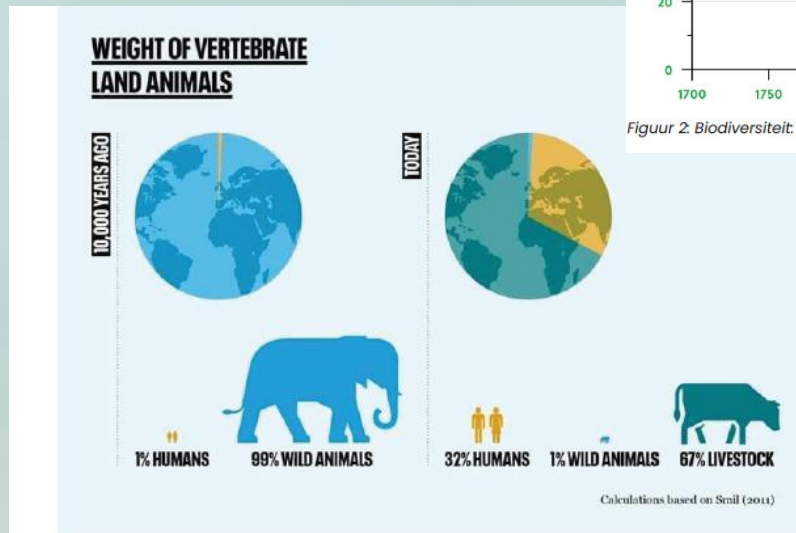
SCHONER, STILLER EN MET MINDER ENERGIE

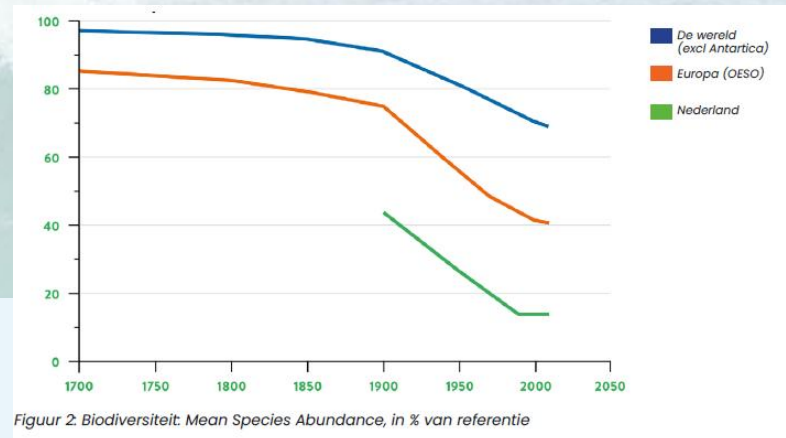
4. ANDERS PRODUCEREN

NAAR EEN CIRCULAIRE, BIO-BASED
INDUSTRIE OP DUURZAME ENERGIE

Biodiversiteit

Figuur 1: Mensen en vee hebben de plaats van wilde dieren ingenomen

Graphic by H. Olf

2,5 mln bomen.... 15.000 vrijwilligers 160 hubs, 5000 plant locaties, app

1001ha: korting voor boeren

1001ha kruidenrijk

- 40% korting op 30 verschillende mengsels
- Al 1.900 melkveehouders doen mee
- 9.000 hectare ingezaaid
- 80% minder kunstmest + minder mest
- Eye opener voor veel boeren
- 2-3 x meer insecten, gezondere bodem
- Met dank aan LVVN, provincies, gemeenten, burgers.

1001ha biodiverse groenbemesters

- 400 akkerbouwers
- 2.700 ha
- 95% door korting
- Voor 30% eerste keer
- 81% ziet verbeterde bodem
- 40-50% minder (kunst)mest
- 75% gaat vaker mengsels gebruiken

-1001ha.nl-

BIODIVERSE GROENBEMESTERS

EVALUATIE
2024

1001ha Klaveronderzaai onder gangbaar graan

- Vergeten landbouwmethode
- Belangrijk voor akkervogels
- Besparing kunstmest
- Minder grondbewerking
- Pilot in 2024
- 75% korting dit voorjaar

**1001ha
Bomen**

Nu 50% korting op agroforestry-advies!

Bestel
je bomen dit
najaar - laat je
nu adviseren

Ga naar [bomen.1001ha.](https://bomen.1001ha.nl)

- Winter 2024-2025: 1001ha bomen gestart
- 180 boeren plantten 27.000 bomen in voederhagen, windsingels, erven

Tijd voor een goed
gesprek over de
landbouw!

landinzicht

Grond voor een vruchtbaar gesprek

Over een gezonde landbouw,
natuur en voedselvoorziening

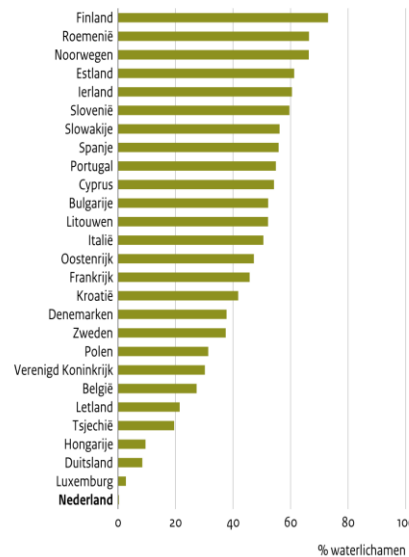
Deze visie beoogt een startpunt te zijn
voor een gesprek over wezenlijke veranderingen in het landbouw- en
voedselsysteem

- Agri-food-nature TransitieModel(ATM)
- Gezond en betaalbaar voedselsysteem voor mens & dier; wat kan van eigen bodem
- Planetaire grenzen in acht nemen
- Oplossen zoveel mogelijk geschetste problemen
- Zou dat kunnen en onder welke voorwaarden, met een goede boterham voor de boer?
- Is nog ruimte voor andere groene grondstoffen?

Waarom veranderen?

Europese waterkwaliteit met status goed volgens Kaderrichtlijn Water, 2019

Bron: EEA

CLIMATE ACTION

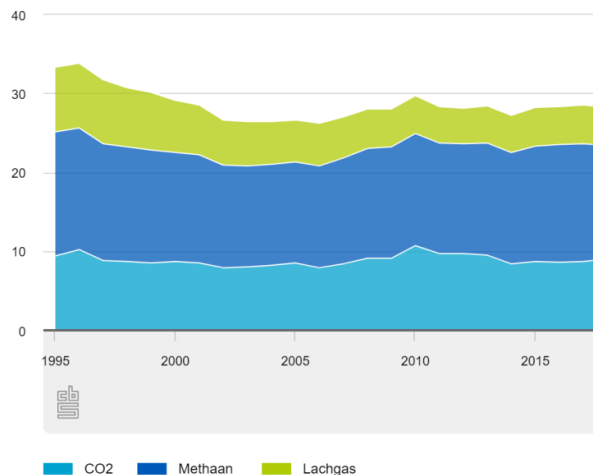
Extreme weather is driving food prices higher. These 5 crops are facing the biggest impacts

Feb 12, 2024

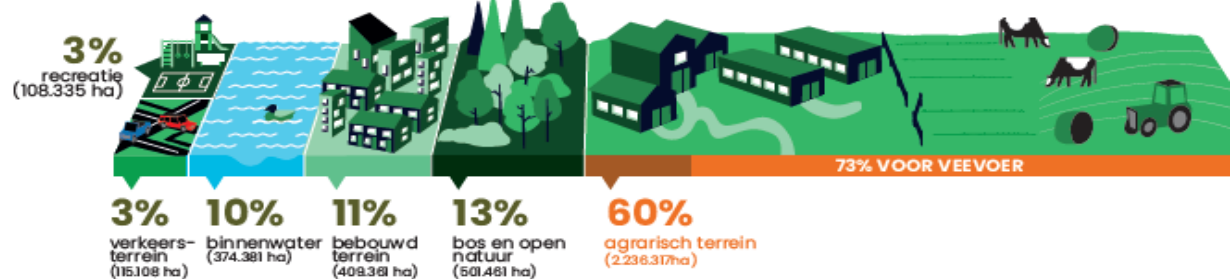
PBL/jul20
www.dlo.nl/nh43808

3.1.1 Uitstoot broeikasgassen door de landbouw, naar gas
megaton CO₂-equivalent

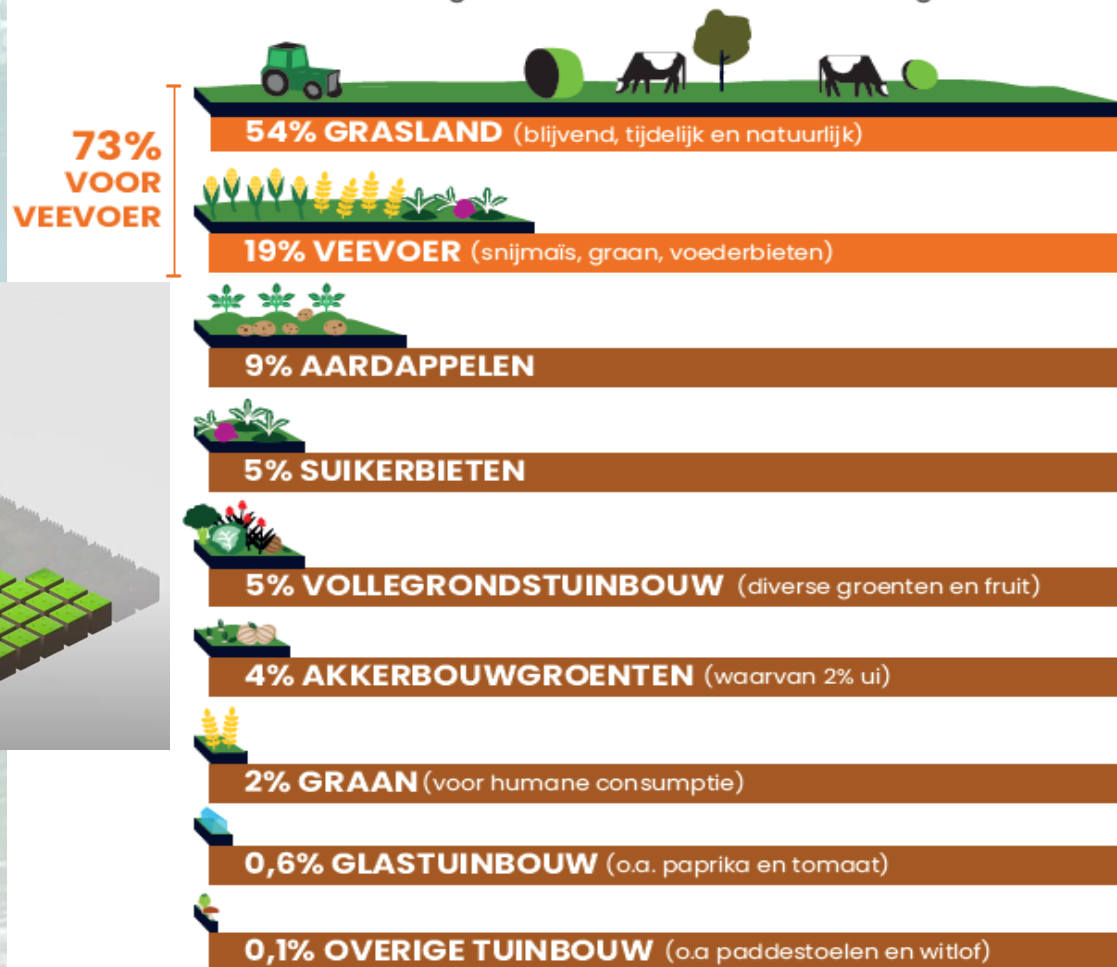

Landgebruik,
grond al
meerdere
malen
vergeven.

Bodemgebruik in Nederland

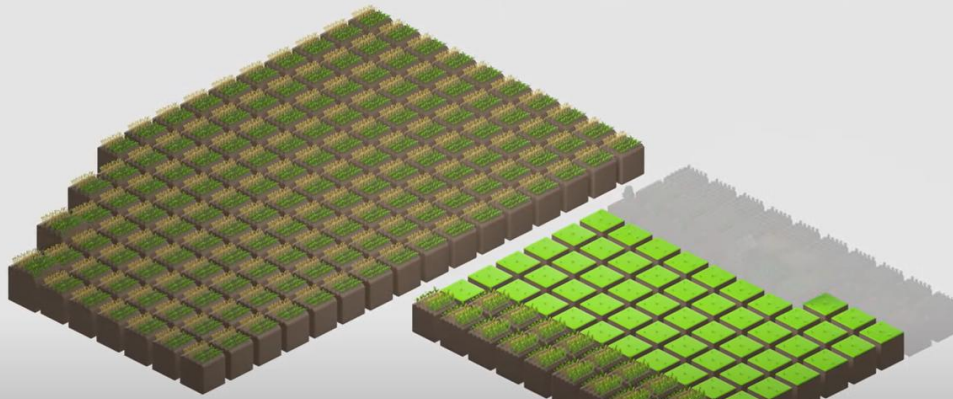

Verdeling van de Nederlandse landbouwgrond

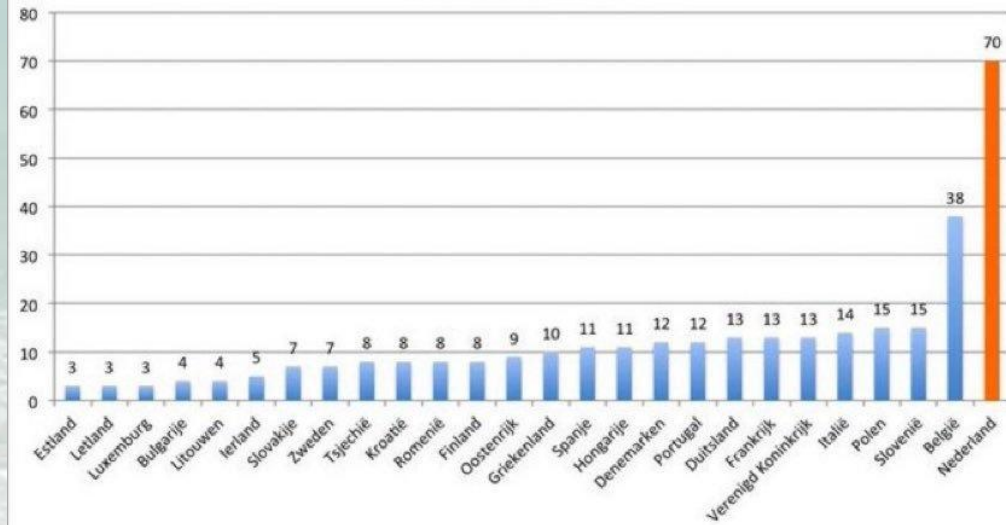
...maar ook nog eens van 2,9 miljoen onzichtbare
spookhectares in het buitenland.

Nu is 1,5 x Nederlands grondgebied extra nodig om al ons vee te voeden

...maar ook nog eens van 2,9 miljoen onzichtbare spookhectares in het buitenland.

Veedichtheid (aantal runderen, schapen, geiten, varkens, pluimvee, paarden, ezels, konijnen per hectare landbouwgrond)

Waar kom je dan op uit?

- 2/3 plantaardige eiwitten, 1/3 dierlijke
- Evenveel boeren, meer natuur, minder dieren
- Meer gezondheid & biodiversiteit
- Veel schoner water
- 57% minder ammoniak (NH_3)
- 75% minder broeikasgassen

Bijna 80% van de eetbare producten in de supermarkt komt niet voor in de Schijf van Vijf

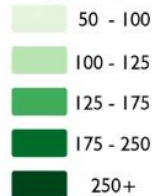
Scenario 2030–2035: winkels en industrie

- meer plantaardige eiwitten in alle producten waar vroeger dierlijke eiwitten in zaten;
- meer biologische producten en andere gezonde ingrediënten;
- toepassing van gewassen primair voor voedsel en pas in laatste instantie voor voer of materialen;
- gezondere ingrediënten in producten en minder zout, suiker en ongezonde vetten, en zo min mogelijk ultrabewerkte producten; de overheid heeft ook een handje geholpen met regelgeving en normen;
- zodanige prijsstelling en marketing dat de consument eerder kiest voor gezonde producten.

Vegetable consumption

Landgeist.com
@Land_geist
@Landgeist

Annual vegetable consumption
in kg per capita

Highest

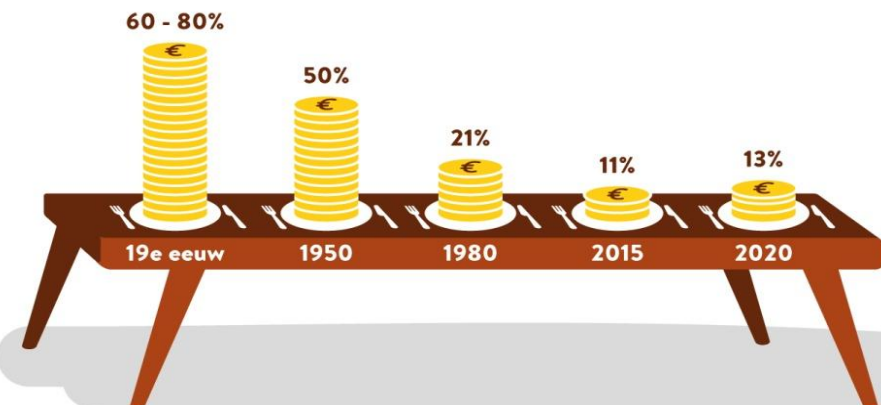

Lowest

Deel inkomen huishoudens dat aan voeding werd besteed

Het deel van het inkomen dat naar voeding ging - 19e eeuw tot nu

Meer plantaardige eiwitten en vernieuwing (agrobosbouw etc) Minder diervoer (mais) & sierteelt

Landgebruik	Hectares 2017	Hectares 2030-2035
Cultuurgrond, onderverdeeld:	1.818.586	1.683.059
Gras en groenvoer	1.206.837	720.758
Akkerbouw	509.147	813.622
Tuinbouw	93.525	92.795
Glastuinbouw	9.077	5.885
Voedselbos	0	50.000
Niet-cultuurgrond (bouw/weg)	167.360	167.360
Lisdodde/veenmos (veenweide)		66.667
Extra natuur (o.a. in veenweide)		68.860
TOTAAL hectares	1.985.946	1.985.946

Tabel 1: Landgebruik in 2017 en in 2030-2035

Start gesprek, geen blauwdruk

Gewas van akker of uit kas	Hectares in 2017	Hectares in 2030-2035
Akkerbouw		
Aardappels	162.671	134.623
Suikerbieten	85.352	50.540
Granen	164.078	463.366
Raapzaad	1.947	19.202
Zonnebloemen	799	8.049
Peulvruchten	7.659	30.218
Groenten	56.318	41.956
Overig	25.487	22.932
Materialen (hennep en vlas)	4.836	42.736
Diervoer		
Snijmais	205.249	0
Grasland (behalve natuurlijk)	927.829	646.826
Natuurlijk grasland	63.722	63.722
Groenvoer	10.037	10.210
Tuinbouw		
Fruit	23.131	22.697
Noten	67	21.549
Groenten	23.577	23.142
Bollen	26.680	5.336
Bomenteelt	20.070	20.070
Glastuinbouw		
Vruchtgroenten	4.597	4.597
Fruit	490	490
Sierteelt	3.990	798
Nieuw		
Voedselbos		50.000
Lisdodde/veenmos (veenweide)		66.667
Extra natuur (o.a. in veenweide)		68.860

Wel ruimte voor biobased bouwen, geen ruimte voor chemie of kleding. Hoeveel ha uit buitenland?

TEXTILE PRODUCTION

Global textile fibre
production has
almost doubled:

from
58 million tonnes
in 2000

to
109 million tonnes
in 2020

and is projected to grow to
145 million tonnes
by 2030

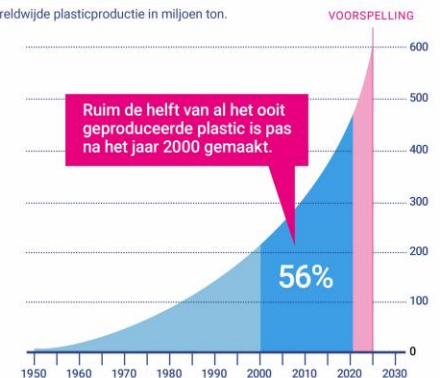

Source: European Environment Agency (ETC-CE Report 2023/5)

PLASTICPRODUCTIE

Jaarlijkse wereldwijde plasticproductie in miljoen ton.

BRUN: PLASTIC ATLAS, 2019 | © PLASTIC SOUP FOUNDATION

Voldoende inkomen. Idee?

- Gangbare akkerbouwer of boer met koeien verdient gem. 1000 euro per hectare, waarvan doorgaans max 400 euro uit Brussel komt.
- Stel we vragen de boer natuurinclusief te boeren betalen 1000 euro/ha, naast gangbare inkomen
- Kost max. 1,8 miljard per jaar
- Levert op termijn minimaal 12 mrd/jr op (6 mrd gezondheidskosten, 6 mrd minder milieukosten)

'7 Vinkjes Voorstel' voor een verdienmodel voor de gangbare grondgebonden boer met dieren of akkerbouwer

Boeren die bij onderstaand lijstje 5 tot '7 vinkjes' kunnen zetten voor hun natuurinclusieve werkwijze krijgen een vergoeding van € 1000 per hectare. Dat levert hun bijna een verdubbeling op van het gemiddelde inkomen per jaar over de afgelopen 10 jaar.

- ✓ Teelt uit volle grond met niet-kerende grondbewerking.
- ✓ Geen gebruik van kunstmest en geen preventief gebruik van gif.
- ✓ Landschapselementen zoals heggen, hagen, poelen, bloemranden, boomsingels en houtwallen op minimaal 10% van elke hectare landbouwgrond.
- ✓ Bomen op en rond het land blijven minimaal 20 jaar staan.
- ✓ Extra vergoedingen voor een hoge biodiversiteit aan (niet-)oogstbare soorten per hectare (o.a. door strokenteelt of kleinschalige tuinderijen, gemeenschapstuinen en voedselbossen).
- ✓ Extensieve veeteelt (max. 1,5 GVE/ha) op oude of kruidenrijke graslanden.
- ✓ Minimaal 3000 uur weidegang.

Kosten: maximaal € 1,8 miljard (als elke boer meedoet, wat niet het geval zal zijn)

Opbrengsten: minimaal € 12 miljard (€ 6 miljard zorg- en € 6 miljard milieukosten minder)

